

Cauza C-43/24 [Shipov]ⁱ**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

23 ianuarie 2024

Instanța de trimitere:

Varhoven kasatsionen sad (Bulgaria)

Data deciziei de trimitere:

18 ianuarie 2024

Recurent:

K. M. H.

Intimată:

Obshtina Stara Zagora

Obiectul procedurii principale

Compatibilitatea cu dreptul Uniunii a unei interpretări obligatorii a unei reglementări a unui stat membru care exclude orice posibilitate de modificare a datelor privind sexul, care este înțeles numai în sens biologic, și numele unei anumite persoane deja înscrise în actele sale de stare civilă, în cazul în care această persoană afirmă că este transsexuală.

Obiectul și temeiul juridic al cererii de decizie preliminară

Interpretarea dreptului Uniunii în temeiul articolului 267 TFUE

ⁱ Numele prezentei cauze este un nume fictiv. El nu corespunde numelui real al niciuneia dintre părțile la procedură.

Întrebările preliminare

1) Principiile egalității cetățenilor Uniunii și liberei circulații a persoanelor, consacrate la articolul 9 din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE) și la articolele 8 și 21 din versiunea consolidată a Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE) și confirmate la articolul 7 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene și la articolul 8 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, permit o reglementare națională a unui stat membru care exclude orice posibilitate de modificare a datelor privind sexul, numele și numărul personal de identificare (EGN) deja înscrise în actele de stare civilă ale unui solicitant care afirmă că este transsexual?

2) Principiile egalității cetățenilor Uniunii și liberei circulații a persoanelor, consacrate la articolul 9 din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE) și la articolele 8 și 21 din versiunea consolidată a Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), precum și interdicția discriminărilor pe motive de sex, rasă sau origine etnică, religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală consacrată la articolul 10 TFUE, confirmate la articolul 7 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene și la articolul 8 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, precum și principiul unei căi de atac efective permit consacrarea unei jurisprudențe naționale (în speță, hotărârea interpretativă nr. 2/2023 a Obshto sabranie na grazhdanskata i targovskata kolegii [Adunarea generală a secțiilor civile și comerciale] ale Varhoven kasatsionen sad [Curtea Supremă de Casație]), potrivit căreia se admite că dreptul material obiectiv aplicabil pe teritoriul unui stat membru al Uniunii Europene nu prevede posibilitatea de modificare a datelor privind sexul, numele și numărul personal de identificare din actele de stare civilă ale unui solicitant care afirmă că este transsexual, ceea ce îl plasează astfel pe acesta într-o situație diferită de cea în care s-ar afla într-un alt stat membru a cărui jurisprudență permite contrariul?

Este admisibilă o jurisprudență națională potrivit căreia, pentru motive legate de valorile religioase și de concepțiile morale, nu este posibilă modificarea identității de gen, cu excepția cazului în care aceasta este necesară din motive medicale în cazul anumitor persoane intersexuale?

Este admisibilă o jurisprudență națională potrivit căreia, pentru motive legate de valorile religioase și de concepțiile morale, nu este posibilă modificarea identității de gen decât în anumite cazuri și pentru anumite persoane (intersexuale) pentru motive medicale, dar nu și în alte cazuri de modificare a identității de gen determinate de alte motive medicale diferite?

3) Obligația statelor membre a Uniunii Europene – recunoscută în jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene (Hotărârile în cauzele C-673/16 și C-490/20) în legătură cu aplicarea Directivei 2004/38/CE și a articolului 21 alineatul (1) TFUE – de a recunoaște starea civilă a unei persoane stabilită într-un alt stat membru în conformitate cu legislația acestuia, este valabilă și în privința sexului ca unul dintre elementele esențiale ale înregistrării de stare civilă

și impune ca, la modificarea constatată într-un alt stat membru a sexului unei persoane care deține și cetățenia bulgară, acest aspect să fie înscris în registrele corespunzătoare din Republica Bulgaria?

4) Ținând seama de dreptul la un proces echitabil consacrat de cartă și de CEDO, este admisibilă o interpretare a Constituției printr-o hotărâre a Konstitutionsen sad (Curtea Constituțională), potrivit căreia noțiunea de „sex” trebuie înțeleasă numai în sens biologic? Această interpretare este compatibilă cu cerințele prevăzute de dreptul Uniunii și poate constitui un impediment juridic pentru reflectarea unei schimbări de sex?

Dispozițiile de drept al Uniunii și jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene invocate

Tratatul privind Uniunea Europeană (denumit în continuare „TUE”), în special articolul 9

Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (denumit în continuare „TFUE”), în special articolele 8, 10, 21 și 267

Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”), în special articolul 7

Directiva 76/207/CEE a Consiliului din 9 februarie 1976 privind punerea în aplicare a principiului egalității de tratament între bărbați și femei în ceea ce privește accesul la încadrarea în muncă, la formarea și la promovarea profesională, precum și condițiile de muncă (denumită în continuare „Directiva 76/207/CEE”)

Directiva 2004/38/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind dreptul la liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre pentru cetățenii Uniunii și membrii familiilor acestora, de modificare a Regulamentului (CEE) nr. 1612/68 și de abrogare a Directivelor 64/221/CEE, 68/360/CEE, 72/194/CEE, 73/148/CEE, 75/34/CEE, 75/35/CEE, 90/364/CEE, 90/365/CEE și 93/96/CEE (denumită în continuare „Directiva 2004/38/CE”)

Directiva 2006/54/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 iulie 2006 privind punerea în aplicare a principiului egalității de șanse și al egalității de tratament între bărbați și femei în materie de încadrare în muncă și de muncă (denumită în „Directiva 2006/54/CE”)

Hotărâri ale Curții invocate:

- Razzouk și Beydoun/Comisia, 75/82 și 117/82, EU:C:1984:116
- Defrenne, 149/77, EU:C:1978:130
- P./S., C-13/94, EU:C:1996:170

- Grzelczyk, C-184/99, EU:C:2001:458
- Coman și alții, C-673/16, EU:C:2018:385
- Stolichna obshtina, rayon „Pancharevo”, C-490/20, EU:C:2021:1008

Dispoziții de drept internațional invocate

Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (denumită în continuare „CEDO”), în special articolele 8, 9 și 14

Recomandarea Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei CM/Rec (2010)5 din 31 martie 2010 către statele membre privind măsurile de combatere a discriminării pe motiv de orientare sexuală și identitate de gen (adoptată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei)

Rezoluțiile Adunării Parlamentare a Consiliului Europei:

- Rezoluția 2048 (2015) din 22 aprilie 2015 privind discriminarea față de persoanele transgen în Europa
- Rezoluția 1728 (2010) din 29 aprilie 2010 privind discriminarea pe motive de orientare sexuală și identitate de gen

Raportul (A/H[RC]/19/41) din 17 noiembrie 2011 privind legile și practicile discriminatorii, precum și violențele îndreptate împotriva persoanelor pe motive de orientare sexuală și identitate de gen

Jurisprudența invocată a Curții Europene a Drepturilor Omului (denumită în continuare „Curtea EDO”) cu sediul la Strasbourg:

- Hotărârea din 25 martie 1992, B împotriva Franței (cererea nr. 13343/87)
- Hotărârea din 9 iulie 2020, Y. T. împotriva Bulgariei (cererea nr. 41701/16)
- Hotărârea din 27 septembrie 2022, P. H. împotriva Bulgariei (cererea nr. 46509/20)

Dispoziții naționale invocate

Konstitutsia na Republika Bulgaria (Constituția Republicii Bulgaria, denumită în continuare „Constituția”), în special articolele 4, 6, 32 și 57

Hotărârea Konstitutsionen sad (Curtea Constituțională) nr. 15 din 26 octombrie 2021 în cauza de drept constituțional nr. 6/21;

Grazhdanskoprotsesualen kodeks (Codul de procedură civilă), articolele 127, 146, 280, 288, 292, 293, 546, 547 și 628-633

Nakazatelen kodeks (Codul penal), articolul 128

Zakon za grazhdanskata registratsia (Legea privind registrul de stare civilă, denumită în continuare „ZGR”), în special articolele 1-5, 8, 9, 12-14, 19, 42, 45, 73-75, 83, 100 și 101

Zakon za zashtita ot diskriminatsia (Legea privind protecția împotriva discriminării), în special articolele 1, 2, 4, 6 și § 1 punctul 1 și 17 din Dispozițiile suplimentare

Zakon za balgarskite lichni dokumenti (Legea privind documentele de identitate bulgare), articolul 9

Zakon za sadebnata vlast (Legea privind organizarea judiciară), în special articolul 130

Prezentare pe scurt a situației de fapt și a procedurii principale

- 1 Potrivit Legii bulgare privind registrul de stare civilă, într-un anumit termen de la nașterea unui copil în Bulgaria se întocmește un act de naștere care conține în mod obligatoriu datele enumerate separat în lege, în special numele, numărul de identificare, sexul și cetățenia copilului (articolul 45). Prenumele unei persoane se alege de părinții săi și se comunică în scris ofițerului de stare civilă cu ocazia întocmirii actului de naștere (articolul 12). Potrivit articolului 19 din lege, instanța încuviințează la cererea scrisă a persoanei în cauză modificarea prenumelui, a inițialei tatălui sau a numelui de familie, în special când există împrejurări semnificative în considerarea cărora această modificare este necesară. Potrivit acestei legi, modificarea datelor de stare civilă se înscrie în actul de naștere întocmit, în cadrul unei proceduri judiciare sau administrative (articolul 73).
- 2 În temeiul ultimelor două dispoziții menționate, K. M. H. a solicitat Rayonen sad (Tribunalul de Raion) Stara Zagora să statueze prin hotărâre judecătorească, prin care să se admită că este de sex feminin și să încuviințeze modificarea în mod corespunzător a actului său de naștere cu privire la sexul și la numele său.
- 3 K. M. H. s-a născut la 7 august 1990 în Bulgaria, Obshtina Stara Zagora (comuna Stara Zagora). La 10 august 1990, autoritatea administrativă a comunei a întocmit actul de naștere al lui K. M. H., în care acesta a fost înscris ca persoană de sex masculin. Deși s-a născut cu caracteristici aparținând sexului masculin, K. M. H. s-a considerat întotdeauna femeie în ceea ce privește aspectul fizic, atitudinea, percepția, emoțiile și comportamentul. De mic copil, nu a fost interesat de jucăriile pentru băieți, iar în timpul pubertății a început să își aranjeze părul după moda feminină, să se machieze, să poarte îmbrăcăminte pentru femei și să aibă activități tipice sexului femeiesc. Din adolescență, s-a simțit atras sexual de bărbați. K. M. H. s-a comportat ca o femeie, s-a îmbrăcat ca o femeie și s-a simțit femeie, însă s-a confruntat cu neînțelegere din partea părinților și a altor membri ai familiei. În cartea de identitate eliberată de Ministerstvo na vatreshnite raboti

(Ministerul pentru Afaceri Interne, denumit în continuare „MVR”) Stara Zagora, K. M. H. este înscris ca persoană de sex masculin. Întrucât aspectul său fizic și atitudinea sa nu corespund datelor înregistrate în documentele de identitate oficiale el întâmpină dificultăți în găsirea unui loc de muncă. În prezent, locuiește în Italia și are un partener stabil care îi asigură financiar subzistența. El a început un tratament hormonal și dorește să se supună unei intervenții chirurgicale de schimbare a sexului, ceea ce implică și o modificare a stării civile. El susține că prin modificarea datelor privind sexul și numele ar depăși neplăcerile și dificultățile zilnice cu care se confruntă în căutarea unui loc de muncă. K. M. H. consideră că este dreptul său ca om să trăiască împlinit și în concordanță cu el însuși. Dorința sa de a-și schimba sexul este serioasă și statornică.

- 4 În procedura din prima instanță s-au solicitat opiniile unor experți bulgari în domeniile endocrinologiei, afecțiunilor metabolice și andrologiei, precum și opinia unui psiholog italian. A fost confirmată dorința persoanei de a parcurge o procedură clinică și terapeutică până la feminizarea completă. S-a diagnosticat o distrofie (tulburare) de gen și dificultăți în raporturile sociale, precum și în privința relațiilor sentimentale. În plus, în procedură a fost întocmit un raport judiciar de expertiză de către doi experți, un psihiatru și un psiholog, care au confirmat că solicitantul este transsexual. El dorește să fie perceput ca aparținând celuilalt sex, ceea ce implică un sentiment de disconfort din cauza sexului său anatomic. S-a constatat că persoana supusă expertizei nu suferă de afecțiuni fizice sau psihice. Există numai o tulburare privind identitatea de gen. Se clarifică faptul că transsexualismul nu este o afecțiune psihică. Acesta apare în timpul dezvoltării sexului embrionului în uter. S-a mai arătat că transsexualii sunt obligați să trăiască în disconfort permanent, precum și în conflict cu propria anatomie și cu societatea.
- 5 Prin hotărârea din 28 februarie 2018, Tribunalul de Raion din Stara Zagora a respins ca nefondată cererea lui K. M. H. În aceasta s-a reținut că, deși solicitantul este transsexual, dreptul bulgar nu prevede niciun temei pentru admiterea cererii. În dreptul bulgar lipsesc dispozițiile, criteriile și condițiile în care sau în temeiul cărora se poate admite cererea persoanelor transsexuale de modificare a sexului înscris în actul de naștere. Legea prevede o procedură de modificare a datelor de stare civilă din actul de naștere întocmit anterior, însă nu și o procedură pentru modificarea elementelor de fapt pe baza cărora se înscriu datele. Din punct de vedere obiectiv, dreptul bulgar nu prevede nicio altă posibilitate de determinare a sexului decât pe baza caracteristicilor sexuale originare și în special a apartenenței la un gen concret altfel decât pe baza sexul fizic. Lipsește o definiție a noțiunii de „transsexualism” în sens juridic; lacunele din dreptul material și procesual bulgar nu pot fi acoperite prin aplicarea directă a articolului 8 din CEDO, cu toate că acesta face parte din dreptul intern.
- 6 K. M. H. a formulat apel la Okrazhen sad (Tribunalul Regional) Stara Zagora, care a confirmat la 15 iunie 2018 hotărârea primei instanțe. Instanța de apel a arătat că înregistrarea din registrul de stare civilă cuprinde totalitatea datelor care individualizează în societate și în familie o persoană în raport cu alte persoane în calitatea sa de titular de drepturi subiective. Aceste date, printre care figurează

numele și sexul persoanei respective au fost preluate în registrele actelor de stare civilă și în registrele de evidență a persoanelor. Determinarea sexului unei persoane fizice are loc la nașterea ei, pe baza caracteristicilor sexuale originare. Prin „sex” în sensul dreptului bulgar se înțelege „sexul biologic”, iar nu cel „psihic”; în plus, legea nu prevede condițiile pentru modificarea sexului. Prin urmare, este imposibil să se admită modificarea sexului, cu excepția cazului în care aceasta este necesară ca urmare a unei modificări corporale. Dispozițiile Legii privind registrul de stare civilă sunt absolut neîndoielnice și nu permit nicio altă interpretare. În aceste condiții, nu există niciun motiv pentru a admite modificarea datelor de stare civilă înscrise în actul de naștere al solicitantului.

- 7 K. M. H. a formulat recurs împotriva hotărârii de apel. Varhoven kasatsionen sad (Curtea Supremă de Casație, denumită în continuare „VKS”) a admis recursul în ceea ce privește următoarele aspecte: (i) Se încalcă dreptul bulgar în cazul în care instanța sesizată respinge cererea de încuviințare a unei modificări juridice a datelor de stare civilă referitoare la „sexul” din actul de naștere pe motiv de transsexualism pe temeiul inexistenței unei legi care să prevadă regimul acesteia? (ii) Este necesară o intervenție chirurgicală cu privire la caracteristicile de sex exterioare pentru a se putea admite o cerere de modificare juridică a sexului unei persoane înscris inițial? Prin hotărârea din 28 iunie 2019, VKS a statuat că persoanele transsexuale nu pot fi obligate împotriva voinței lor să se supună unei intervenții chirurgicale în scopul modificării corpului lor ca o condiție pentru modificarea sexului. Potrivit jurisprudenței Curții EDO, posibilitatea persoanelor transsexuale de a-și schimba sexul este inclusă în dreptul la respectarea vieții private și de familie. Prin urmare, statul este obligat să asigure respectarea acestor drepturi și să împiedice orice ingerință nejustificată în exercitarea lor, întrucât determinarea sexului, a numelui, a orientării sexuale și a vieții sexuale este inclusă în viața privată protejată prin articolul 8 din CEDO. Independent de faptul că lipsește o reglementare națională, principiul respectării vieții private și de familie impune ca instanța să examineze în fiecare caz în parte dacă sunt îndeplinite cerințele de drept material pentru schimbarea sexului ca o condiție pentru modificarea juridică a datelor de stare civilă privind sexul înscris în actul de naștere, în scopul de a se putea crea echilibrul adecvat necesar între interesul general și interesul individual. VKS a trimis cauza spre rejudecare la instanța de apel, cu indicația ca aceasta să administreze noi probe.
- 8 La rejudecarea cauzei, Okrazhen sad (Tribunalul Regional) Stara Zagora a urmat indicațiile obligatorii date de VKS. Cu toate acestea, la 21 noiembrie 2019, instanța de apel a confirmat hotărârea inițială a primei instanțe, potrivit căreia sexul unei persoane nou-născute se determină la momentul nașterii sale pe baza caracteristicilor sexuale primare, respectiv a sexului său biologic. În speță, se solicită modificarea caracteristicii de „sex” care individualizează o persoană pe motivul percepției sale interne privind apartenența sa la sexul feminin. Sexul este însă o categorie biologică, iar nu socială, astfel încât nu depinde de o decizie personală, ci de anatomie și fiziologie. Este reluată constatarea că Legea bulgară privind registrul de stare civilă nu prevede nicio procedură pentru înscrierea în actul de naștere a unui alt sex – nou și diferit – și nici a așa-numitului sex

psihologic. Modificarea sexului este posibilă în această procedură numai după o schimbare corporală. Din punct de vedere fiziologic, persoana este în mod foarte clar și neîndoielnic de sex masculin, indiferent de identificarea sa internă cu un alt sex. Pentru aceste motive, s-a confirmat că cererea de modificare în actul de naștere a datelor referitoare la sex și la nume este nefondată.

- 9 Împotriva hotărârii de apel solicitantul a introdus recurs. VKS a constatat că există o jurisprudență neunitară, a suspendat procedura și a solicitat Adunării generale a secțiilor civile (denumită în continuare „OSGK”) ale VKS să pronunțe o hotărâre interpretativă. În consecință, la 20 februarie 2023 a fost pronunțată hotărârea interpretativă nr. 2/2020. VKS a reluat apoi procedura în prezenta cauză și, constatând că există o contradicție cu jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene (în special cu Hotărârea P./S., C-13/94, EU:C:1996:170), a admis recursul cu privire la următoarele aspecte de drept: (a) Persoanele fizice au dreptul de a-și determina propria identitate, inclusiv apartenența la un anumit sex? (b) Refuzul instanței de a dispune la cererea solicitantului, care afirmă că este transsexual, modificarea sexului, a numelui și a numărului de identificare din actele de stare civilă constituie o inegalitate de tratament?

Prezentare pe scurt a motivelor trimiterii preliminare

- 10 În opinia instanței de trimitere, cel mai important motiv pentru care cererea de decizie preliminară este necesară este posibila incompatibilitate a jurisprudenței naționale obligatorii pentru instanță cu dreptul Uniunii.
- 11 În primul rând, este necesar să se sublinieze faptul că Konstitutionsen sad (Curtea Constituțională, Bulgaria) a dat o interpretare obligatorie a noțiunii de „sex” folosite în Constituția bulgară (hotărârea nr. 15 din 26 octombrie 2021). Ea consideră că noțiunea în înțelesul Constituției bulgare poate fi înțeleasă numai în sensul său biologic. Prin această întrebare nu se urmărește să se stabilească dacă dreptul persoanei la determinarea sexului este recunoscut într-un mod sau altul, ci „numai obligația statului de a respecta autodeterminarea persoanei în privința unui alt sex decât cel biologic”. În această privință, în opinia instanței de trimitere este necesar să se examineze dacă este asigurată compatibilitatea cu cerințele din dreptul Uniunii în cazul în care această interpretare obligatorie a Constituției este urmată fără rezerve și dacă această interpretare constituie un impediment juridic pentru înregistrarea modificării [datelor de stare civilă privind] sexul.
- 12 Potrivit articolului 130 alineatul (2) din ZSV, hotărârile interpretative sunt obligatorii pentru autoritățile judiciare și administrative, pentru administrațiile comunale locale, precum și pentru toate autoritățile care emit acte administrative. În această privință, trebuie să se țină seama de atenția deosebită pe care instanța de trimitere o acordă în continuare hotărârii interpretative nr. 2/2020 din 20 februarie 2023 a OSGK din cadrul VKS, menționate la punctul 7. Potrivit acestei hotărâri, dreptul material obiectiv bulgar nu prevede nicio posibilitate pentru instanță de a încuviința în temeiul Legii privind registrul de stare civilă o modificare a datelor

privind sexul, numele și numărul de identificare din actul de stare civilă a unui solicitant care afirmă că este transsexual. Noțiunea de „sex” prevăzută de dispoziția bulgară are numai un sens biologic și nu permite instanței să încuviințeze o modificare a sexului unei persoane transsexuale înscris în actele de stare civilă întocmite. Se prezumă că nerespectarea unei hotărâri a Curții Constituționale reprezintă o încălcare a Legii fundamentale, întrucât aduce atingere principiilor fundamentale ale statului de drept, organizat potrivit Constituției și legilor naționale. Dreptul Uniunii nu impune o altă concluzie cu privire la această chestiune, deoarece dispozițiile privind starea civilă sunt de competența statelor membre, ceea ce înseamnă că se are în vedere identitatea lor națională, constituită din structuri politice și constituționale proprii fiecăruia dintre ele. În hotărârile sale, Curtea de Justiție a Uniunii Europene recunoaște autonomia statelor membre în ceea ce privește regimul stării civile și al căsătoriei. În speță, prevalează interesul general față de interesul solicitanților transsexuali de a li se încuviința o modificare a datelor privind sexul din registrele de stare civilă. Modificarea datelor în actele de stare civilă întocmite ale unui solicitant care afirmă că este transsexual se repercutează asupra statutului civil al altor persoane, printre care (copiii) minori și fără capacitate juridică (ai solicitantului), precum și asupra soțului său. Prin aceasta, descendența unei persoane prin faptul nașterii nu ar rezulta din două persoane de sex diferit (mamă și tată), ci din persoane de același sex; legislația în vigoare a Republicii Bulgaria nu permite acest lucru. Interesul general superior rezultă din examinarea dreptului material în vigoare în țară. Nici în Legea privind registrul de stare civilă, nici în altă lege nu se prevăd consecințele modificării datelor privind sexul, numele și numărul de identificare ale unui solicitant care afirmă că este transsexual asupra actelor de stare civilă ale copilului solicitantului, în special asupra descendenței sale din actul de naștere, în care acesta este înscris ca tată sau mamă. Modificarea aduce atingere sferei juridice a unui terț, fără ca urmările modificării astfel realizate să fie reglementate în mod expres în privința copilului. Curtea EDO nu a statuat că articolul 8 din CEDO stabilește condiții de drept material pentru dreptul unei persoane transsexuale, care impun instanței naționale dintr-un stat care este parte la convenție să încuviințeze modificarea sexului în actele de stare civile întocmite și nu a constatat nicio încălcare săvârșită de stat printr-o asemenea neexecutare a obligațiilor sale pozitive.

- 13 Instanța de trimitere face o paralelă și cu jurisprudența Curții EDO și amintește faptul că în Hotărârea din 9 iulie 2020 în cauza Y. T. împotriva Bulgariei (cererea nr. 41701/16) și în Hotărârea din 27 septembrie 2022 în cauza P. H. împotriva Bulgariei (cererea nr. 46509/20) Curtea EDO a condamnat Bulgaria pentru o încălcare a articolului 8 din CEDO, întrucât statul nu a obținut un echilibru potrivit între interesul general și interesul personal al reclamanților de a-și modifica starea civilă. Curtea EDO a reținut în motivarea acestor hotărâri că deși au constatat că sexul invocat nu corespunde sexului biologic al reclamanților și au refuzat să încuviințeze modificarea documentelor de identitate, pentru că nu corespund interesului general, instanțele naționale nu au prezentat niciun motiv în ceea ce privește tipul concret de interes general în raport cu dreptul reclamanților de a li se recunoaște identitatea de gen.

- 14 Ținând seama de jurisprudența citată, instanța de trimitere recunoaște faptul că dreptul la viața privată și de familie cuprinde într-adevăr posibilitatea persoanelor transsexuale de a-și schimba sexul, precum și că această împrejurare impune statului să asigure respectarea acestor drepturi și să prevină ingerințele neîntemeiate în exercitarea acestora. Întrucât prevederile CEDO trebuie aplicate direct potrivit Constituției și prevalează față de dreptul național bulgar, cetățenii se pot întemeia pe acestea în fața instanțelor naționale chiar și în lipsa unei reglementări naționale detaliate.
- 15 În această privință, instanța națională consideră că dreptul material obiectiv aplicabil în Bulgaria, care cuprinde atât dreptul Uniunii, cât și jurisprudența Curții EDO, nu prevede nicio interdicție a modificării datelor privind sexul, numele și numărul de identificare deja înscrise în actele de stare civilă ale unui solicitant care afirmă că este transsexual. Se pune problema dacă odată cu hotărârea interpretativă se introduce o jurisprudență națională care tratează mai nefavorabil persoanele transsexuale în raport cu persoanele intersexuale sau cu alte persoane în cazul cărora modificarea juridică a sexului este necesară din motive medicale.
- 16 Instanța de trimitere subliniază faptul că au existat persoane transsexuale cu cetățenie bulgară care și-au modificat sexul pe calea unei proceduri jurisdicționale anterior pronunțării hotărârii interpretative nr. 2/2023, chiar în lipsa unei intervenții chirurgicale sau a unui tratament hormonal. Dreptul persoanelor de a-și modifica sexul din actele de stare civilă a fost recunoscut deja într-o serie de hotărâri definitive ale instanțelor bulgare, pronunțate în temeiul dispozițiilor legale. Pentru acest motiv, este necesar să se clarifice dacă luarea în considerare a hotărârii interpretative citate determină sau nu o discriminare și o încălcare a dreptului la un proces echitabil (întrucât hotărârea interpretativă stabilește practic pentru viitor o interdicție de modificare juridică a sexului persoanelor transsexuale).
- 17 În opinia instanței de trimitere, această jurisprudență neunitară constituie pentru persoanele care se află într-o situație identică sau similară o inegalitate de tratament care determină nesiguranță și incertitudine în privința poziției juridice a persoanelor în cauză și le încalcă dreptul de a trăi potrivit cu sexul în raport cu care se definesc. Instanța de trimitere mai evocă faptul că, potrivit principiului egalității de tratament, „persoanele care se află într-o situație identică trebuie tratate la fel din punct de vedere juridic”.
- 18 Instanța de trimitere consideră că modificarea sexului constituie un proces a cărui gravitate ar trebui deplasată de la simplu și reversibil (nepericulos pentru sănătate și viață) la complicat și ireversibil (care implică un risc pentru sănătate și viață). Potrivit acestei logici, mai întâi ar trebui modificat numele și numărul personal de identificare, a căror modificare este reversibilă; apoi, dacă dorește expres și nu este constrânsă, persoana transsexuală poate face pași în direcția unor intervenții chirurgicale sau de altă natură ireversibile în scopul adaptării sexului fiziologic. Este în interesul unei persoane transsexuale să nu fie constrânsă să se supună unor

tratamente biologice riscante și unor intervenții chirurgicale ireversibile ca condiție pentru posibilitatea modificării ulterioare a sexului în sensul stării civile.

- 19 În opinia instanței de trimitere, interpretarea ar trebui să aibă ca obiect și chestiunea dacă interdicția de modificare juridică a datelor din actul de naștere încalcă sau nu principiile egalității între cetățenii Uniunii și liberei circulații a persoanelor, consacrate la articolele 8 și 21 TFUE și confirmate la articolul 7 din cartă și la articolul 8 din CEDO, întrucât persoanele în cauză nu pot să facă dovada identității lor prin prezentarea documentelor lor de identitate în care figurează ca persoane aparținând celui alt sex.
- 20 În această privință și întrucât sexul constituie un aspect al stării civile, instanța de trimitere consideră că Curtea trebuie să examineze aspectul dacă dreptul Uniunii prevede o obligație pentru instanța bulgară de a recunoaște modificarea de sex a unui cetățean bulgar realizată într-un alt stat membru prin faptul că dispune înscrierea în registrele corespunzătoare. Soluția contrară ar avea drept urmare faptul că una și aceeași persoană ar putea fi înscrisă în state membre diferite ca având sex diferit.
- 21 În opinia instanței de trimitere, nelămuririle privind aceste chestiuni esențiale pentru soluționarea litigiului pot fi înlăturate numai printr-o interpretare obligatorie a dispozițiilor de dreptul Uniunii menționate în cadrul întrebărilor preliminare, care este de competența exclusivă a Curții de Justiție a Uniunii Europene.